

THE BETHLEN CASTLE IN BOIU-ȚOPA*

Letiția Cosnean**

Keywords: architecture of noble residences, ruins, *spolia*, Roman lithic fragments, architectural heritage, Transylvania.

Abstract: The Bethlen castle in Boiu-Țopa, built at the beginning of the seventeenth century, extended and reconditioned during the eighteenth and nineteenth centuries by the Bethlen family (its Balasz-Blasius branch), is today in a state of ruin. Valuable fragments from the castle, important for the history of Transylvanian art and architecture (sculptured stone window-frames of Renaissance influence, a stone inscription with the Bethlen coat of arms, ornamental fragments of stucco and plaster) have disappeared gradually during the past twenty years because of improper use and dereliction.

The castle ruinous state of preservation allowed us to identify a large number of finished limestone blocks, *ashlar* (ca. 45 items), with similar dimensions, embedded in the castle masonry. Following this remark, we present the hypothesis that these blocks represent Roman lithic fragments (*spolia*) from a camp located in the vicinity of the castle. The usage of Roman lithic fragments from Roman ruins for the edification of noble residences was a practice often met in the period of sixteenth-eighteenth century in Transylvania. Moreover, the analysis of *spolia* included in noble residences can contribute with precious information regarding the 'migration' of antiquities in Transylvania.

The present paper shows aspects related to the history and architecture of this noble residence together with an inventory of visible limestone fragments. Seven items among the *spolia* are presented in more detail; they have sculpted profiles and finished sides, and are accessible for research.

Rezumat: Castelul Bethlen din Boiu-Țopa, edificat la început de secol 17, extins și recondiționat pe parcursul secolelor 18 și 19 de familia Bethlen (ramura Balasz-Blasius), este astăzi în stadiu de ruină. Elemente valoroase pentru istoria artei și arhitecturii din Transilvania (ancadramente sculptate din piatră de influență renașcentistă, *pisania* castelului – o piesă de piatră cu inscripție și blazonul familiei Bethlen – fragmente ornamentale din stucatură sau tencuială) au dispărut treptat în ultimii douăzeci de ani în urma unei utilizării abuzive și a abandonului.

Starea de conservare la nivel de ruină a castelului ne-a permis să identificăm un număr mare de pietre calcaroase (ca. 45 de piese) cu fețe prelucrate și de dimensiuni comparabile, înglobate în zidăria de cărămidă a castelului. Pe baza acestei observații, avansăm ipoteza utilizării în construcția castelului a unor piese de arhitectură romană (*spolia*) dintr-un castru roman aflat în apropierea castelului. Folosirea fragmentelor litice romane din structuri ruinate la edificarea reședințelor nobiliare era o practică întâlnită adesea în perioada secolelor 16-18 în Transilvania. Astfel, analiza spoliilor înglobate în reședințele nobiliare poate aduce informații prețioase privind „migrarea” antichităților în Transilvania.

Lucrarea prezintă aspecte legate de istoria și arhitectura acestei reședințe nobiliare împreună cu inventarierea fragmentelor de piatră calcaroasă vizibile în structura zidăriei de cărămidă. De asemenea, un număr de 7 piese din cadrul spoliilor sunt prezentate mai detaliat. Acestea prezintă profile sculptate și fațete finisate, fiind accesibile studiului.

The Bethlen castle is located close to the city of Sighișoara, on the banks of River Târnava, in the vicinity of the villages of Boiu and Țopa.¹ The complex consisted of a rectangular fortified precinct with four towers in the corners and a noble residence in the middle (Fig. 1). The building has a prismatic volume, defined by the steep roof of the central body, framed on its four corners by the pyramidal roofs of the polygonal towers (Figs. 2, 3). The precinct is strengthened by corner towers: three are pentagonal, while the other is square (the one in the south-western corner), all covered with pyramidal roofs as well.

The building of the castle has been preserved until today as a ruin, while only two of the defence towers have survived from the fortified precinct (Fig. 4).

* The present contribution elaborates on part of the subject matter of the paper *Monumente în colaps: reședințe nobiliare de pe valea Târnavei Mari (castelele din Boiu-Țopa și Buia)* given at the Symposium “Architecture. Restoration. Archaeology”, 2010 (ARA/11).

** Letiția Cosnean: Ph.D. candidate at the National University of Arts, Bucharest.

¹ The location of the castle outside the settlements of Boiu and Țopa lead to certain confusion in the nomination of the settlement it belongs to. In the nineteenth century, once the noble domain was divided between two heirs, a smaller *manor house* was built in the village of Boiu, called the *Boiu Court*; thus the castle became the *Țopa Court*. The buildings of the manor house in Boiu have been recently demolished, so the Țopa castle took over the name of both settlements: Boiu-Țopa (see Sârbu 2010, p. 32-36).